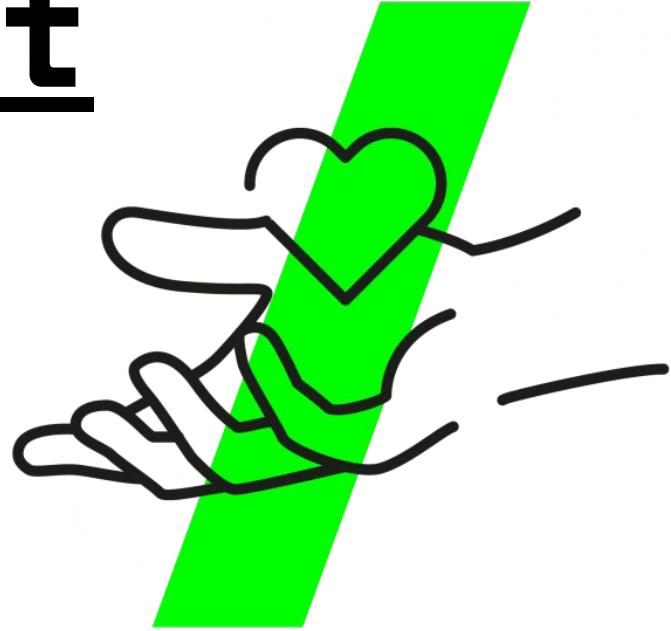

Basisindkomst i krisetider

Alternativet Unge

v. Andreas K. Mortensen
Borgerlønsbevægelsen Danmark

Program

Introduktion

hvem er jeg, hvad laver jeg, motivation

Hvad er basisindkomst

Definitioner, formål

Hvorfor basisindkomst

Arbejde, vækst, klima, ulighed

Hvordan basisindkomst

Finansiering, politiske fortællinger

Basisindkomst som kriseløsning

Mulighed? Nødvendighed? Nødløsning?

Spørgsmål

Basisindkomst og den grønne omstilling

Andreas K. Mortensen

cand.merc. filosofi

Copenhagen Business School

Bestyrelsesmedlem

Borgerlønsbevægelsen Danmark (BIEN)

Cultural Researcher

Bespoke

HVAD ER ARBEJDE?

Arbejde for meget?
Arbejde for lidt?
Kan det betale sig?

Burnout af at arbejde
Boreout af at arbejde
Stress af ikke at arbejde

HVAD ER ARBEJDE?

Personlig erfaring

- + Min far blev syg
- + Min far blev stresset
- + Min far begyndte at arbejde

= Systemet som skulle helbrede min far, gjorde ham mere syg

HVAD ER ARBEJDE?

Arbejde, etymologisk

+ laborare (latin) 'at kultivere'
fx. afgrøder

laborare udviklede sig gennem
historien til at have tre
beslægtede ord:

+ Labour 'smerte/besvær'

+ Arbeit 'slave'

+ Work 'aktivitet'

HVAD ER ARBEJDE?

“Hvis jeg hyrede en husholderske ville nationalindkomsten, den økonomiske vækst, og beskæftigelsen stige, og arbejdsløsheden ville falde.

- Arthur Cecil Pigou (f. 1877), eng. økonom

HVAD ER ARBEJDE?

Hvis jeg efterfølgende giftede mig med hende, og hun fortsatte med at gøre præcis det samme, ville nationalindkomsten, væksten og beskæftigelsen falde, og arbejdsløsheden stige.

- Arthur Cecil Pigou (f. 1877), eng. økonom

HVAD ER ARBEJDE?

Dette

er absurd (og sexistisk)”

- Arthur Cecil Pigou (f. 1877), eng. økonom

Et oprør fra midten?

- > Højrefløjen er lykkedes med at gøre arbejdsløshed selvforskyldt
- > Venstrefløjen har indædt kæmpet for at holde alle fuldtidsbeskæftigede
- > Ingen repræsenterer de arbejdsløse

Hvad er basisindkomst?

Borgerløn kan defineres som en generel ret for alle borgere til en ydelse fra staten, hvor man kan leve på et beskedent materielt niveau uden nogen generel pligt til at stå til rådighed for arbejdsmarkedet

Fire grund søjler

Individuel

Den er til alle statsborgere (ingen særstatus/særlige behov)

Universel

Den er uafhængig af indkomst og formue (modsat andre ydelser)

Betingelsesløs

Der er ikke nogen aktiveringspligt eller rådighedspligt.

Tilstrækkelig

Til at leve et liv på et beskedent niveau (kontanthjælpsniveau)

Hvor er basisindkomst?

Repræsenteret på tværs af politiske skel

Fra social-humanitær til anarko-liberal.

Med diverse fortalere fra

- + Milton Friedman & James Tobin
- + Martin Luther King & Pave Frans
- + Bertrand Russell & Zygmunt Bauman
- + Lisbeth Bech Poulsen & Andrew Yang

Hvor er basisindkomst?

Repræsenteret på tværs af politiske skel

Fra social-humanitær til anarko-liberal.

Med diverse fortalere fra

- + Milton Friedman & James Tobin
- + Martin Luther King & Pave Frans
- + Bertrand Russell & Zygmunt Bauman
- + Lisbeth Bech Poulsen & Andrew Yang

Fortalt gennem forskellige fortællinger

- + Liberalismen (frihed)
- + Socialismen (lighed)
- + Automatisering (sikkerhed)
- + Kommunismen (selvstyre)
- + Feminismen (ligestilling)
- + Økologismen (modvækst)
- ...

BIEN

Overordnet

Velfærdsstat / Konkurrencestat?

BI vil modernisere velfærdsstaten

- Flexibilitet & frihed
- Økonomisk sikkerhedsnet ÷ kassetænkning
- Styrke den civile sektor: Større rum for familie, omsorgs- og miljøarbejde
- Vi er ikke “monomane” - basisindkomst er IKKE løsningen på alt!

Hvorfor?

Fjerne kontrol; øge tillid

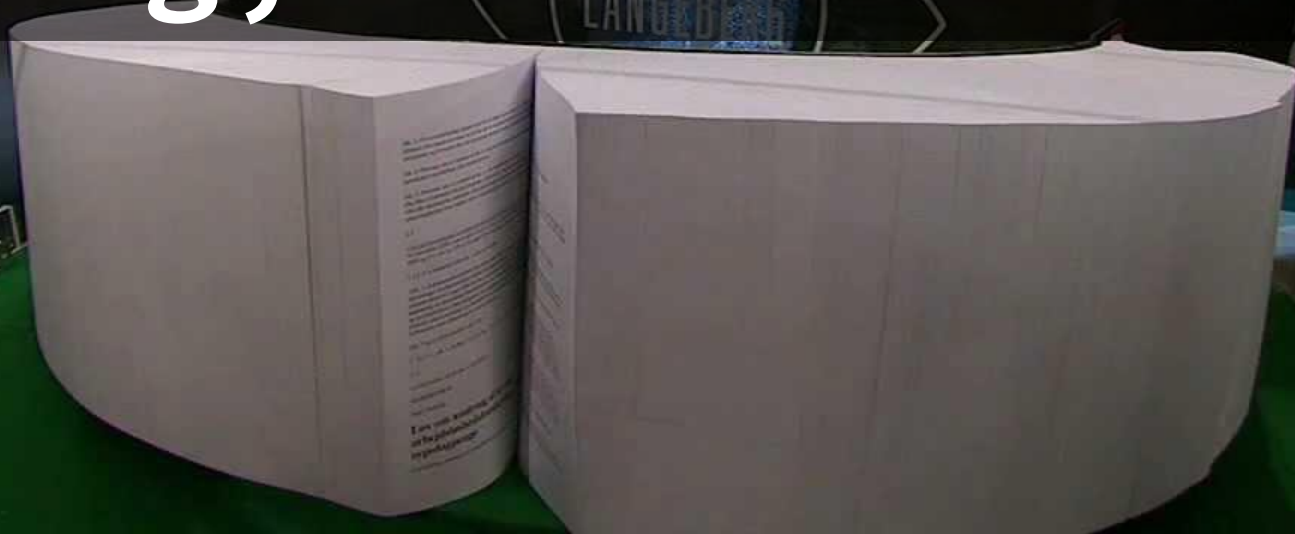
En basisindkomst vil skifte kontrol, sanktioner og aktiveringskrav ud med kontante sikkerhedsnet uden krav om modydelser.

En basisindkomst vil anerkende det uformelle arbejde i samfundet (frivilligt, politisk, omsorg etc.).

Et opgør med lønarbejdet som tilværelses eneste saliggørende omdrejningspunkt.

**Dagpengeregler bliver
til verdens tykkeste
bog, 29.231 sider**

Hvorfor?

Fjerne kontrol; øge tillid

Stress

- + en af de største sygdomsfaktorer i 2020 (WHO)
- + I Danmark er 430.000 danskere stressramte på arbejdet hver dag (10% befolkningen)

Depression

- + "Depression er den ledende årsag til sygdom verdensplan (WHO), 300 mio på verdensplan
- + Stigning på over 18% mellem 2005 og 2015.

Hvorfor?

Fleksibilitet & resiliens

Det moderne globaliserede arbejdsmarked har gjort en ny skare af arbejdere udsatte gennem usikre, ustabile og midlertidige ansættelser. Det såkaldte **“prekære arbejdsmarked”**.

Basisindkomst kan virke som et 1) økonomisk sikkerhedsnet, 2) politisk værktøj til at mobilisere prekariatets grupper: højtuddannede freelancere, migranter og ufaglærte, 3) samle en splittet venstre fløj.

Hvorfor?

Klima- og biodiversitet

En basisindkomst kan delvist finansieres gennem en CO₂-afgift på salget af fossile brændstoffer, forureningskvoter og en miljøskat.

Et skridt mod planetarisk integritet og et opgør med forbrugssamfundet.

En mulig genaktivering af andelsbevægelsen og det økologiske landbrug?

Lad os tale
om klimaets
rolle
senere!

Hvorfor?

Mindske ulighed

Ikke øge pengemængde (derfor ingen inflation) men omfordelingspolitik.

Basisindkomst er ikke et spørgsmål om finansiering men om organisering.

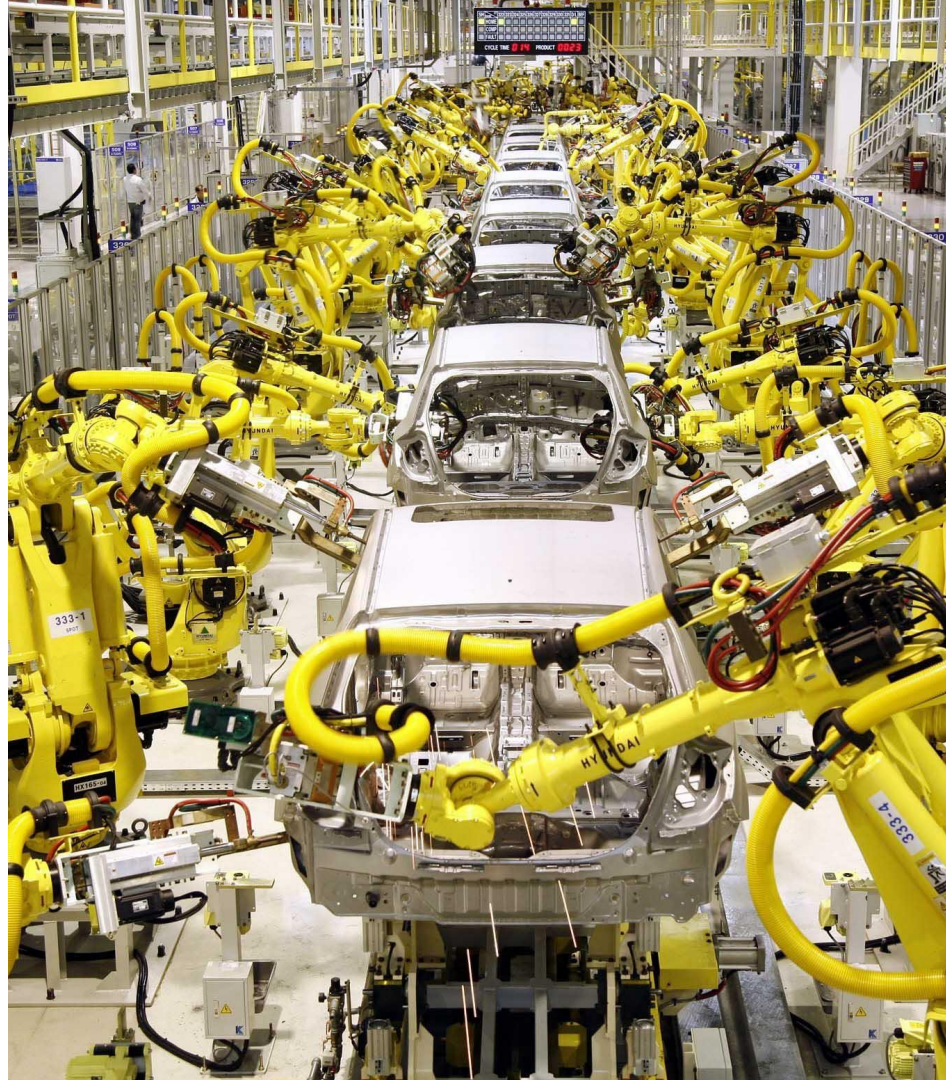
Progressiv skat (Piketty 2020)

Sproget

- At stå til rådighed for arbejdsmarkedet eller stå til rådighed for samfundet?
- “Kvinder begynder at arbejde” eller “Kvinder har altid arbejdet”
- Teknologisk arbejdsløshed eller teknologisk frigørelse?
- Positiv frihed eller Negativ frihed

Basisindkomst er et paradigmeskifte

Kontanthjælp uden modkrav, Kalundborg: Flere langtidsledige mødte op, end da de var tvunget. 60% af langtidsledige kom i aktivering mod 30% på landsplan. Bruger pengene på tvang/administration frem for gode tilbud..

Mincome, Canada, 5 år garanteret årlig indkomst

Bedre sundhed, to grupper reducerede arbejde (nybagte mødre og unge drenge: prioriterede børn og skole hhv.)

Finlands-forsøg, 2 år, ÷ borgerlønsforsøg Hverken mere eller mindre beskæftigelse. Stigning i velvære.

GiveDirectly, Kenya, 12 år: Kontrolgruppe/længerevarende:

Positive og bæredygtige resultater: tjente mere fra andre ressourcer, bedre mentalt velvære, stigning i fødevarerikkerheden, mindre vold i hjemmet; ingen effekt på alkohol-, tobak-, kriminalitet-, inflation.

Madhya Pradesh, India, 1 år

Stigning i økonomisk aktivitet og opsparing, bedre huslige- og sanitære forhold, bedre ernæring, mindre mad-fattigdom, bedre sundhed, skoleforhold. Børns skolepræstationer steg 68%, tid brugt på skole tredoblet.

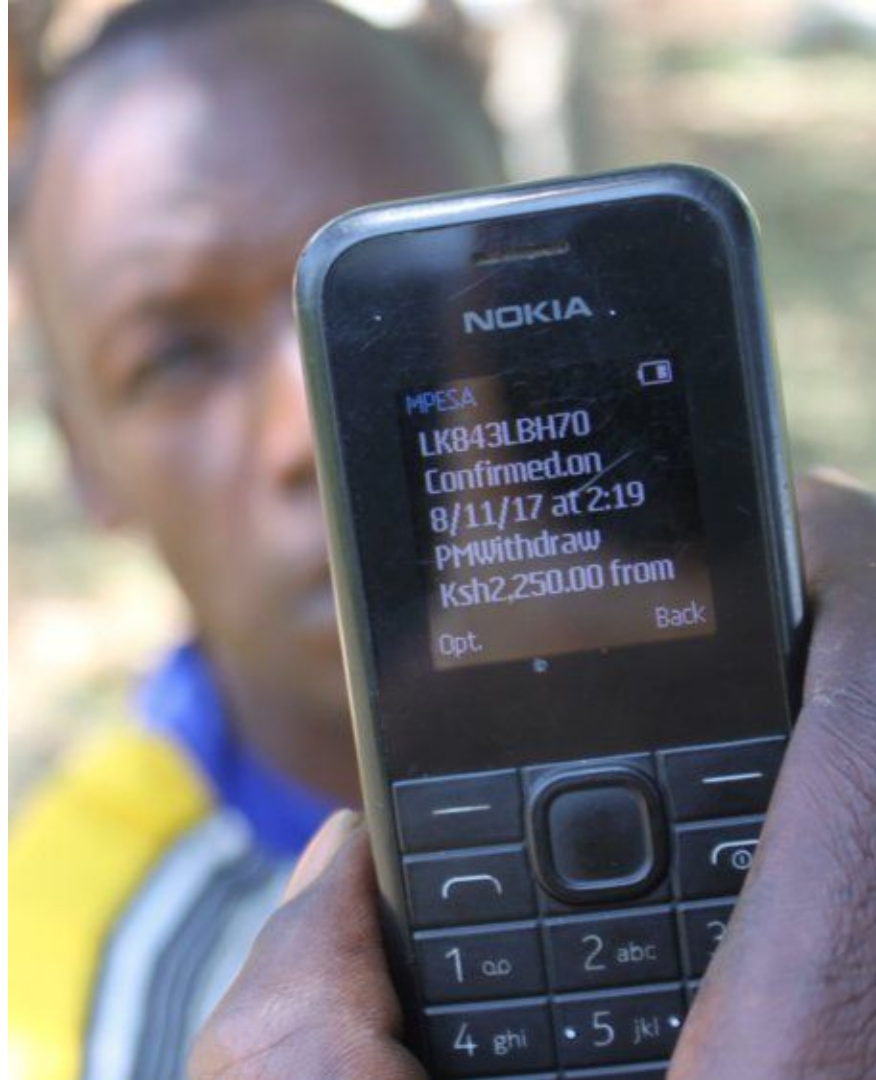
Kontanthjælp uden modkrav, Kalundborg: Flere langtidsledige mødte op, end da de var tvunget. 60% af langtidsledige kom i aktivering mod 30% på landsplan. Bruger pengene på tvang/administration frem for gode tilbud..

Mincome, Canada, 5 år garanteret årlig indkomst
Bedre sundhed, to grupper reducerede arbejde (nybagte mødre og unge drenge: prioriterede børn og skole hhv.)

Finlands-forsøg, 2 år, ÷ borgerlønsforsøg Hverken mere eller mindre beskæftigelse. Stigning i velvære.

GiveDirectly, Kenya, 12 år: Kontrolgruppe/længerevarende:
Positive og bæredygtige resultater: tjente mere fra andre ressourcer, bedre mentalt velvære, stigning i fødevarerikigheden, mindre vold i hjemmet; ingen effekt på alkohol-, tobak-, kriminalitet-, inflation.

Madhya Pradesh, India, 1 år
Stigning i økonomisk aktivitet og opsparing, bedre huslige- og sanitære forhold, bedre ernæring, mindre mad-fattigdom, bedre sundhed, skoleforhold. Børns skolepræstationer steg 68%, tid brugt på skole tredoblet.

Kontanthjælp uden modkrav, Kalundborg: Flere langtidsledige mødte op, end da de var tvunget. 60% af langtidsledige kom i aktivering mod 30% på landsplan. Bruger pengene på tvang/administration frem for gode tilbud..

Mincome, Canada, 5 år garanteret årlig indkomst

Bedre sundhed, to grupper reducerede arbejde (nybagte mødre og unge drenge: prioriterede børn og skole hhv.)

Finlands-forsøg, 2 år, ÷ borgerlønsforsøg

Hverken mere eller mindre beskæftigelse.

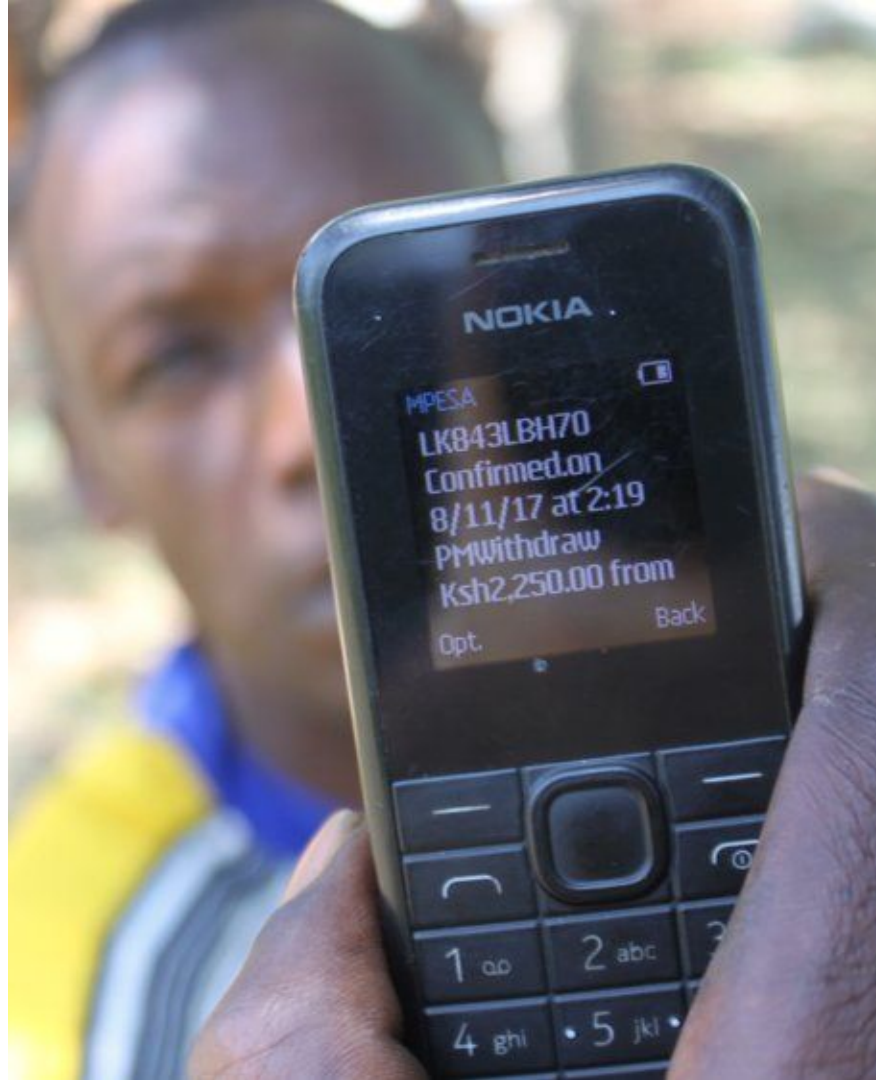
Stigning i velvære.

GiveDirectly, Kenya, 12 år: Kontrolgruppe/længerevarende:

Positive og bæredygtige resultater: tjente mere fra andre ressourcer, bedre mentalt velvære, stigning i fødevarerikkerheden, mindre vold i hjemmet; ingen effekt på alkohol-, tobak-, kriminalitet-, inflation.

Madhya Pradesh, India, 1 år

Stigning i økonomisk aktivitet og opsparing, bedre huslige- og sanitære forhold, bedre ernæring, mindre mad-fattigdom, bedre sundhed, skoleforhold. Børns skolepræstationer steg 68%, tid brugt på skole tredoblet.

Kontanthjælp uden modkrav, Kalundborg: Flere langtidsledige mødte op, end da de var tvunget. 60% af langtidsledige kom i aktivering mod 30% på landsplan. Bruger pengene på tvang/administration frem for gode tilbud..

Mincome, Canada, 5 år garanteret årlig indkomst
Bedre sundhed, to grupper reducerede arbejde (nybagte mødre og unge drenge: prioriterede børn og skole hhv.)

Finlands-forsøg, 2 år, ÷ borgerlønsforsøg Hverken mere eller mindre beskæftigelse. Stigning i velvære.

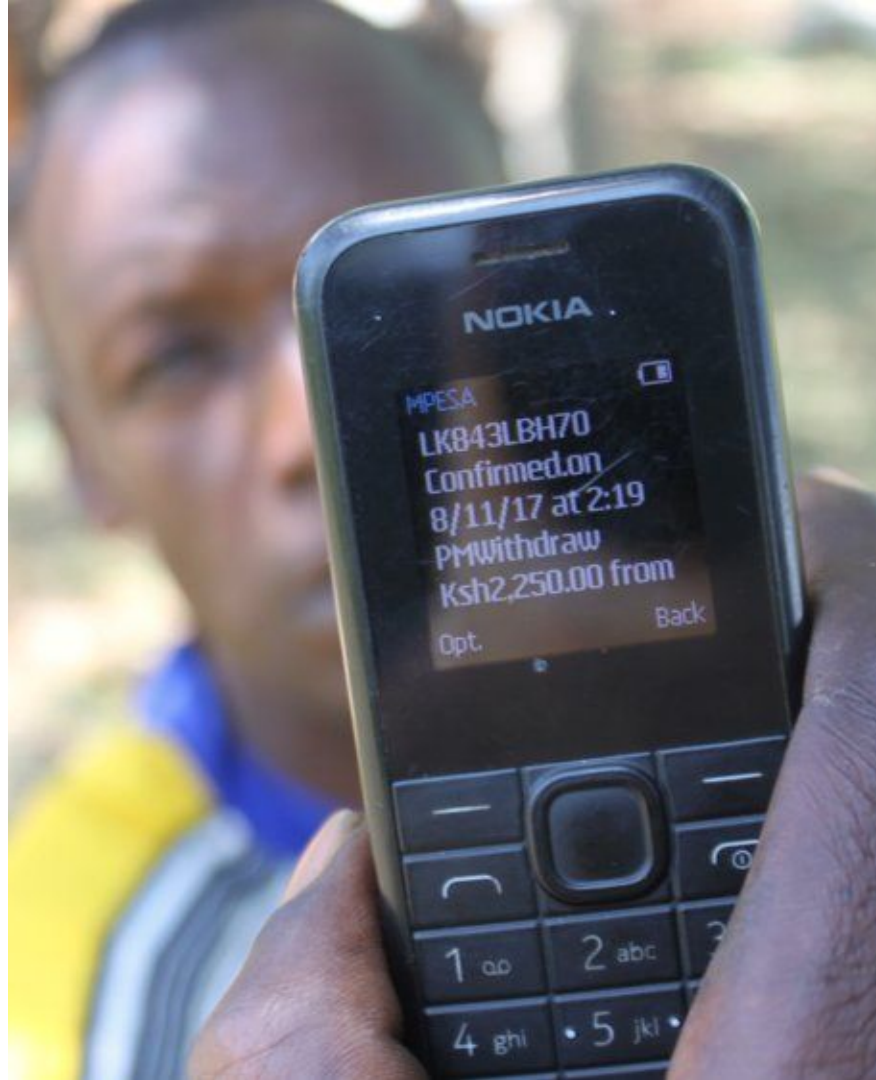
GiveDirectly, Kenya, 12 år:

Kontrolgruppe/længerevarende:

Positive og bæredygtige resultater: tjente mere fra andre ressourcer, bedre mentalt velvære, stigning i fødevarer sikkerheden, mindre vold i hjemmet; ingen effekt på alkohol-, tobak-, kriminalitet-, inflation.

Madhya Pradesh, India, 1 år

Stigning i økonomisk aktivitet og opsparing, bedre huslige- og sanitære forhold, bedre ernæring, mindre mad-fattigdom, bedre sundhed, skoleforhold. Børns skolepræstationer steg 68%, tid brugt på skole tredoblet.

Kontanthjælp uden modkrav, Kalundborg: Flere langtidsledige mødte op, end da de var tvunget. 60% af langtidsledige kom i aktivering mod 30% på landsplan. Bruger pengene på tvang/administration frem for gode tilbud..

Mincome, Canada, 5 år garanteret årlig indkomst

Bedre sundhed, to grupper reducerede arbejde (nybagte mødre og unge drenge: prioriterede børn og skole hhv.)

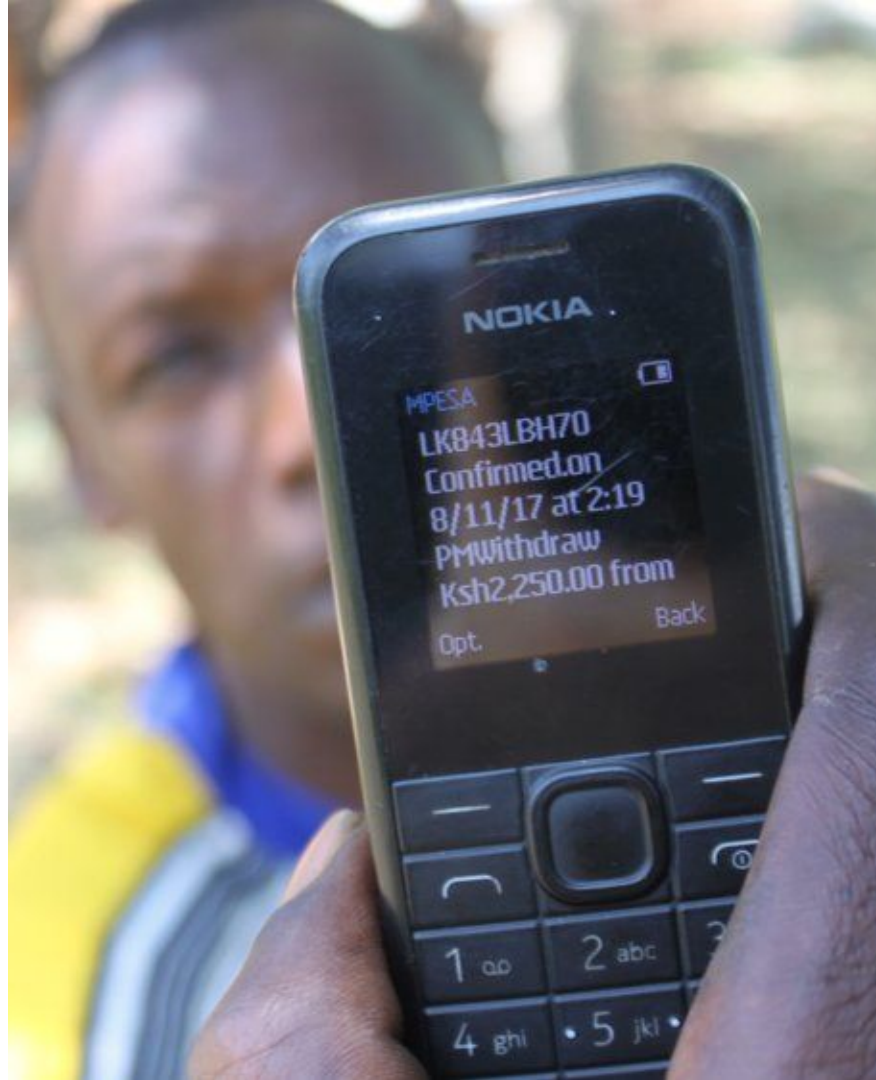
Finlands-forsøg, 2 år, ÷ borgerlønsforsøg Hverken mere eller mindre beskæftigelse. Stigning i velvære.

GiveDirectly, Kenya, 12 år: Kontrolgruppe/længerevarende:

Positive og bæredygtige resultater: tjente mere fra andre ressourcer, bedre mentalt velvære, stigning i fødevarerikkerheden, mindre vold i hjemmet; ingen effekt på alkohol-, tobak-, kriminalitet-, inflation.

Madhya Pradesh, India, 1 år

Stigning i økonomisk aktivitet og opsparing, bedre huslige- og sanitære forhold, bedre ernæring, mindre mad-fattigdom, bedre sundhed, skoleforhold. Børns skolepræstationer steg 68%, tid brugt på skole tredoblet.

Borgerløn			Opsummeret reduktion	Privatisering af arb.-		
År	18-24 år	25-29 år	30år-	overførselsindkomster*)	løshedsforsikring	skatteprocent
	kr. pr. måned		mio. kr.		mio. kr.	
0	1.500	1.500	1.500	0	0	41,2
1	2.000	2.050	2.100	23.000	0	42,0
2	2.500	2.600	2.700	47.000	0	42,8
3	3.000	3.150	3.300	72.000	0	43,6
4	3.500	3.700	3.900	100.000	0	44,4
5	4.000	4.250	4.500	130.000	0	45,1
6	4.500	4.800	5.200	160.000	0	45,5**)
7	5.000	5.350	5.900	186.000	0	46,6
8	5.500	5.900	6.600	216.000	0	47,6
9	6.000	6.450	7.300	247.204	0	48,6
10	6.500	7.000	8.000	280.204	0	49,5

*) Den årlige reduktion i overførselsindkomster, der ikke her er forsøgt specificeret ud på de enkelte overførselsindkomsttyper, er foreslået at være svagt stigende år for år, da virkningen af afvikling af eksisterende ordninger som efterløn, fleksjob og førtidspension vil være beskeden i starten

**) I dette år foreslås arbejdsløshedsforsikringen privatiseret. Det betyder det offentlige mister indtægt fra medlemsbidrag på 10.692 mio. kr., men sparer 15.000 mio. kr. på administration af aktiveringsordninger m.m., samt en lidt større reduktion i overførselsindkomster end de øvrige år. Som konsekvens af besparelserne på de offentlige budgetter dette år foreslås stigningen i skatteprocenten at være beskeden.

Beregningerne af såvel status efter 10 år som en mulig vej dertil år for år fremgår af vedhæftede regneark, "borgerloen_makro_trinvis balance":

Totalberegning efter 10 år:

Skattesatsen efter 10 år sættes ind i d7.

Månedlig borgerløn for de enkelte aldre, der skal gælde om 10 år, sættes ind i d30-d52.

Hvordan?

Simpel model, indfasningstid 1 år (6500 kr): med eksisterende system

Implementering over 10 år

År	Borgerløn pr. måned			Opsummeret reduktion overførselsindkomster Mio.kr.
	18-24 år	25-29 år	30 år +	
0	1.500	1.500	1.500	23.000 *
1	2.000	2.050	2.100	47.000
2	2.500	2.600	2.700	72.000
3	3.100	3.200	3.450	98.000
4	3.700	3.800	4.100	125.000
5	4.300	4.500	4.700	157.000 *
6	4.900	5.100	5.500	186.000
7	5.500	5.700	6.200	216.000
8	6.000	6.500	7.000	247.204
9	6.500	7.000	7.800	280.204 *
10	7.000	7.500	8.500	

02

Hvordan?

Trinvis indføring:

differentieret (7-8000 kr,
over 18 år) over 10 år

Hvordan?

Dividende model

- + afkast fra medejerskab over fælles goder robotificering & automatisering
- + Gradvis tobin-skat
- + Miljøskat
- + CO2 afgift
- + Forhøje bundfradraget

Hvorfor ikke?

Klassiske (dårlige) indvendinger

- + Fjerne incitament til arbejde
- + skabe inflation
- + øge velfærdsturisme
- + Finansiering

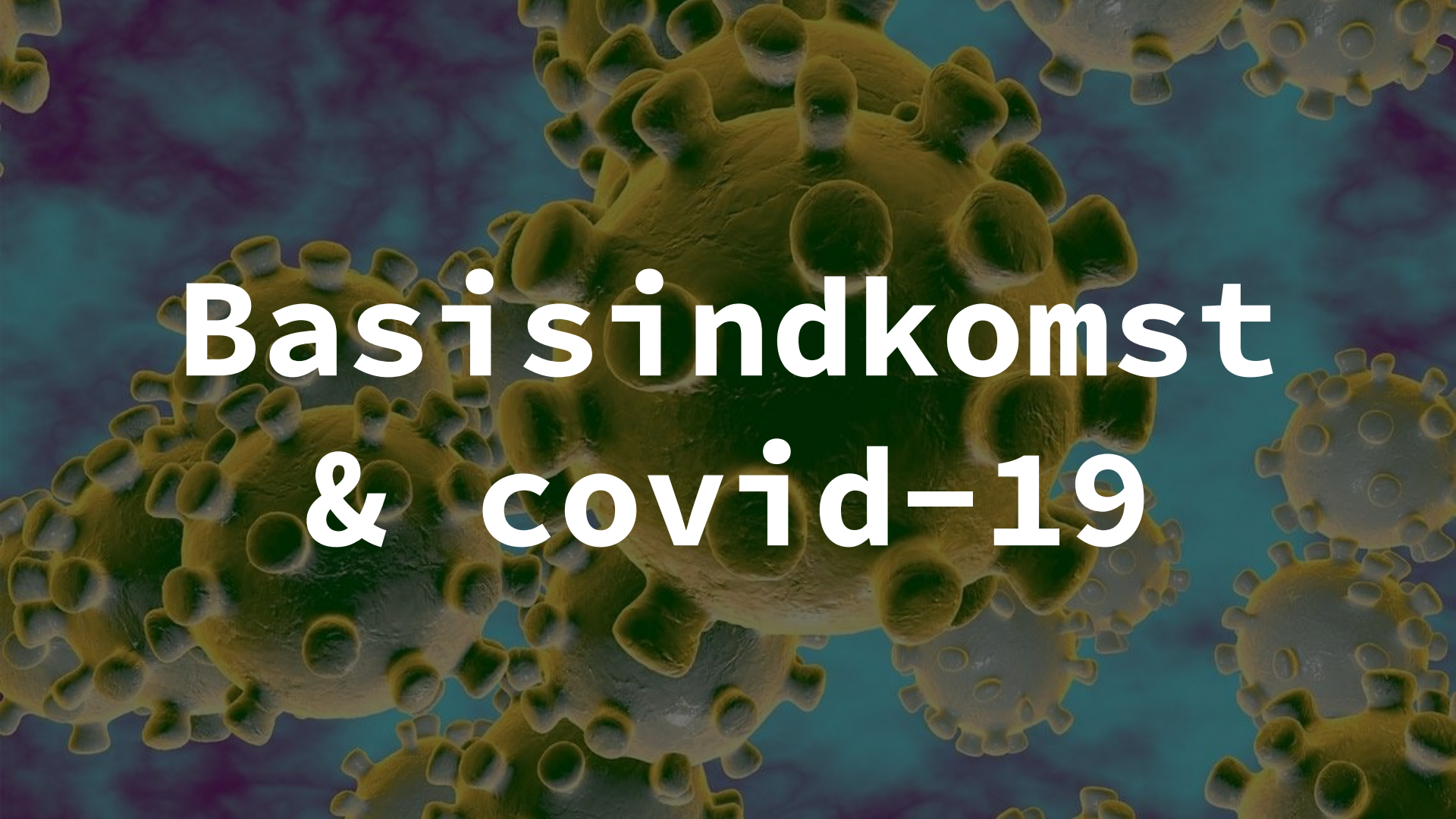
Hvorfor ikke?

Klassiske (gode) indvendinger

+ Parkere socialt udsatte?

+ Bremse statsborgerskab?

+ Et mål i sig selv?

A detailed 3D rendering of several COVID-19 virus particles. The particles are spherical with a textured, bumpy surface and are covered in numerous small, rounded protrusions (spikes) that give them a crown-like appearance. They are set against a dark, moody background with shades of blue and purple, suggesting a microscopic environment.

Basisindkomst & covid-19

Google Trends

Explore

● basic income
Search term

+ Compare

Worldwide ▾

2004 – present ▾

All categories ▾

Web Search ▾

»Der er et fantastisk momentum lige nu.
Et fantastisk momentum« – Guy Standing

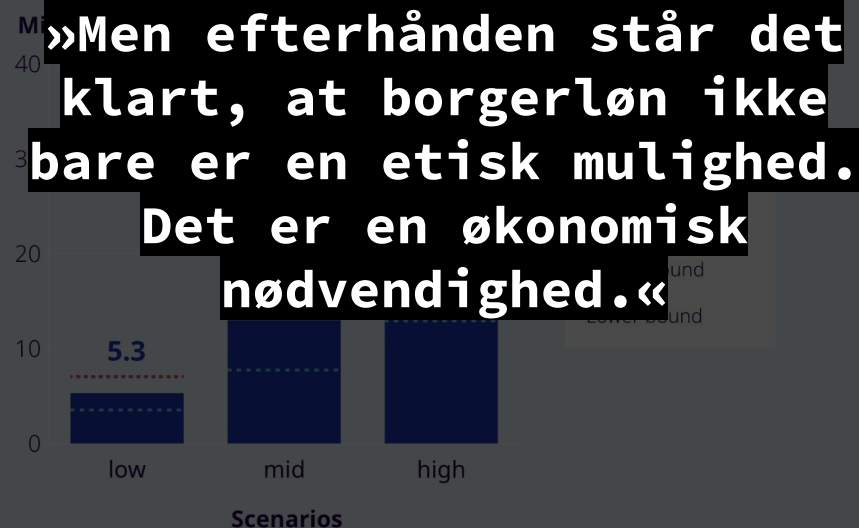
Covid-19

Tydeliggør usikkerheden på arbejdsmarkedet

- + Social afstand
- + rejseforbud
- + nedlukning af virksomheder

betydelige økonomiske omkostninger, både for familier og for økonomien som helhed.

► Increase in unemployment, world estimates

Et værnemiddel mod hvad?

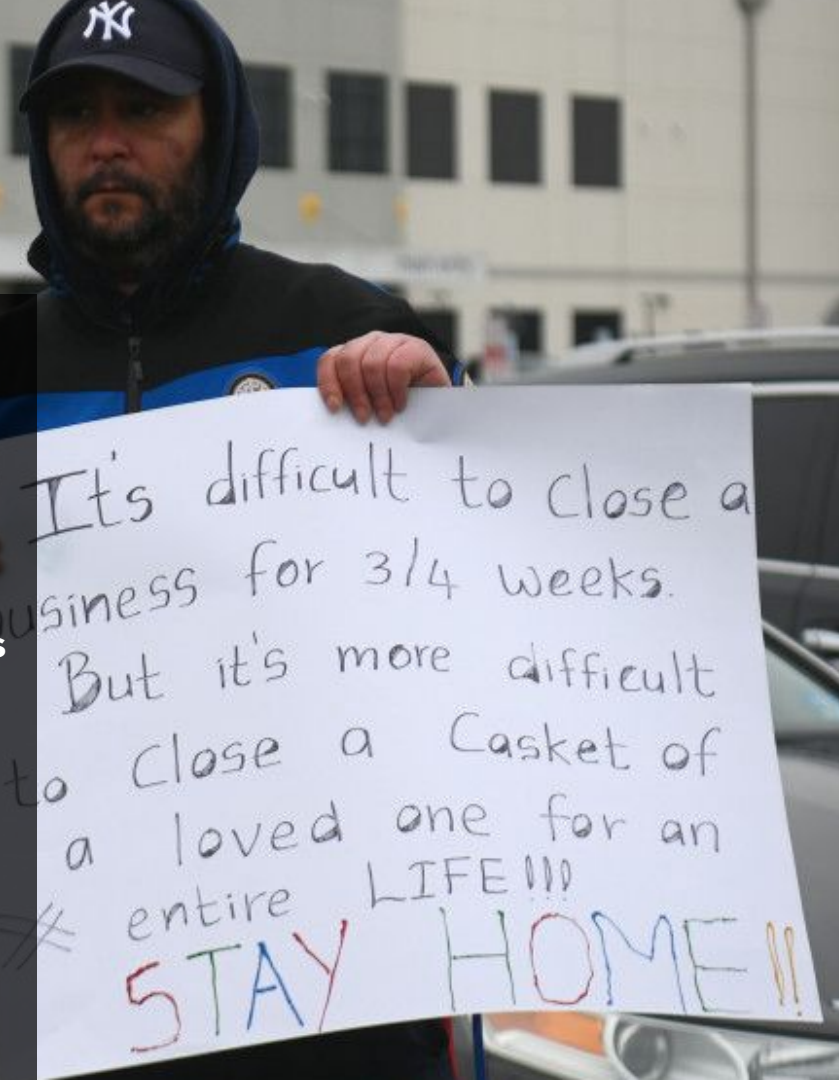
**Amazon fyrer ansatte, der kritiserer
selskabets indsats mod coronasmitte**

**Amazon har indført tvungen overarbejde
for at følge med ordrerne.**

**Det betyder, at ansatte hos Amazon arbejder,
selv om de er syge, bare for at få to dollars
per time oven i deres almindelige løn.**

**Arbejdere, der ønsker at tjene ekstra,
arbejder i op til 60 timer om ugen med livet
som indsats. Nogle arbejder endda, når de er
syge. Når folk hoster og nyser, siger de, at
det bare er allergi.**

- Chris Smalls

It's difficult to close a
business for 3/4 weeks.
But it's more difficult
to close a Casket of
a loved one for an
entire LIFE!!!
STAY HOME!!!

Covid-19

En krise-basisindkomst
udfordrer oppositionens to
grundlæggende præmisser

- 1) **Alle bør arbejde (yde)**
- 2) **Vi har ikke råd til det**

Hvorvidt disse to argumenter er valide eller ej, ændrer det ikke på,
at de IKKE gør sig gældende i den nuværende situation.

Covid-19

Tydeliggør vores
ydelsessystems kompleksitet

- 1) **systemisk løsning**
- 2) **Påvirker ikke
incitamentstyrede tiltag**

Uanset om man får lejlighedsvis muligheder for at tjene ekstra
indkomst vil man ikke blive afvist / miste sin ydelse

Covid-19

Tydeliggør klientgørelsen og
den sociale stratifikation

1) Alle er lige

2) Alle får mulighed for at bidrage

Krise indkomst vil styrke den sociale samhørighed. Det er de
lavtlønnede fag, som er ude for at få hjulene til at køre rundt.

En midlertidig basisindkomst

Ulemper

Misvisende brug af basisindkomst

- + Formål at igangsætte forbrug?
- + Etisk mulighed eller en økonomisk nødvendighed? Enten/eller?

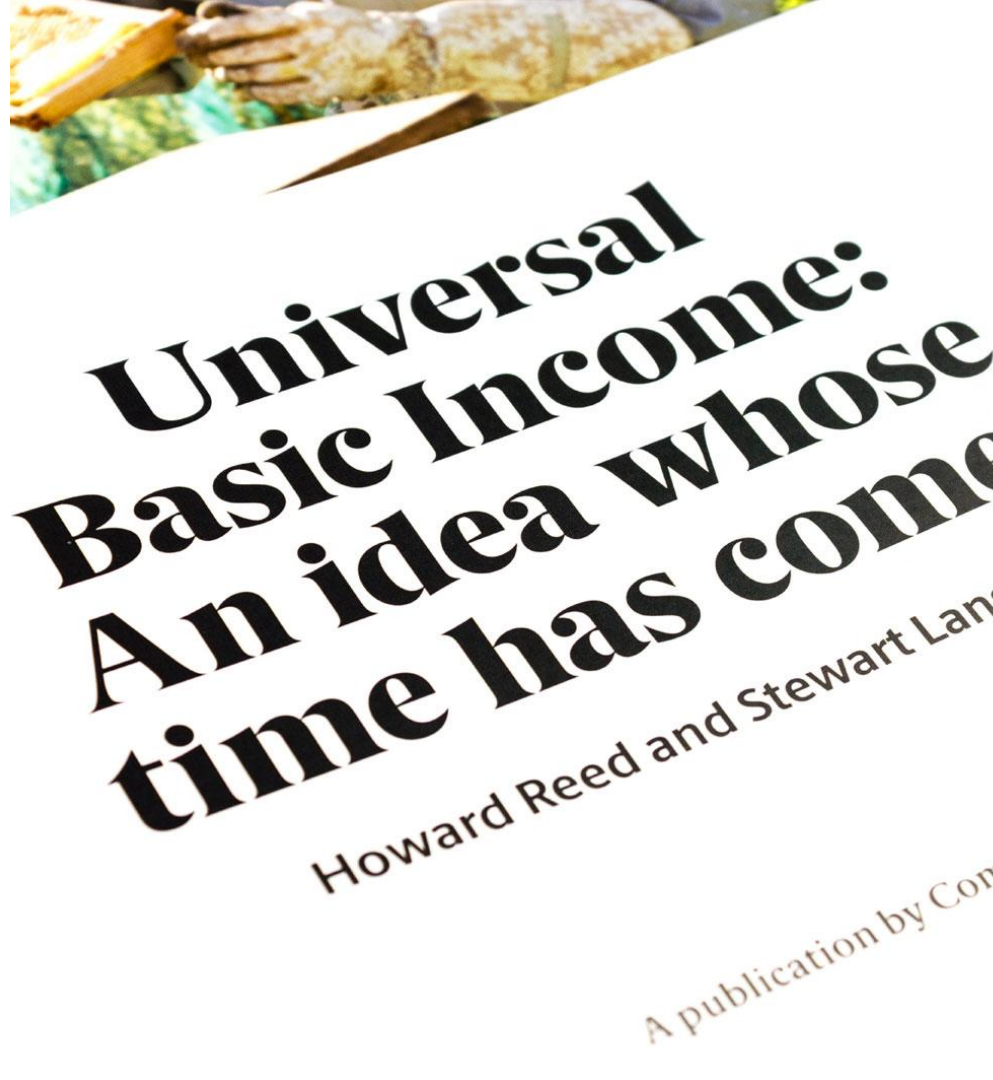

En midlertidig basisindkomst

Fordele

Så snart et politisk værktøj er implementeret, er det svært at afskaffe igen

- Septemberforliget
- arbejdsløshedsforsikring
- Folkepension
- Håndværkerfradrag
- Krise basisindkomst?
- Basisindkomst?

RESERVE NOTE

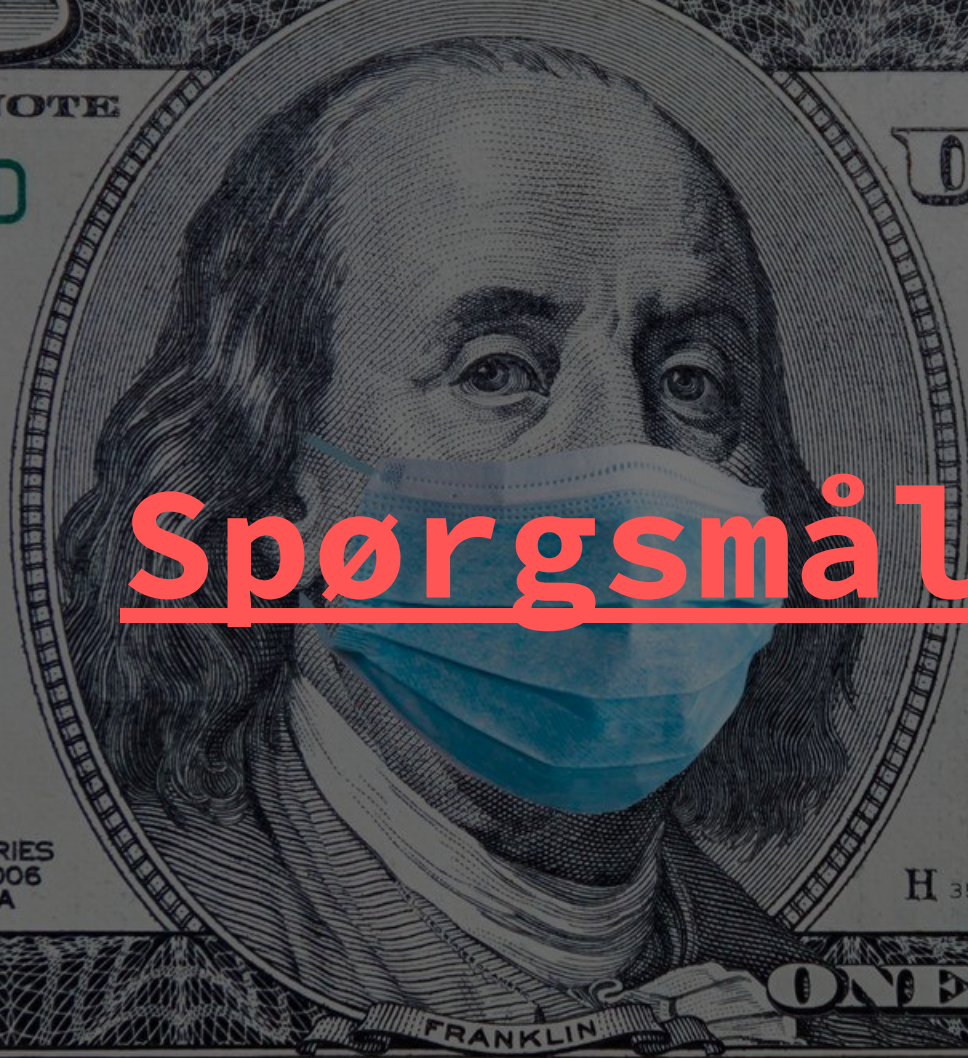
361663 D

IS LEGAL TENDER
FOR ALL DEBTS, PUBLIC AND PRIVATE

Jacobs C. Cabral
of the United States.

SERIES
2006
A

Spørgsmål?

UNITED STATES
OF AMERICA

KF 1836166

Henry M. Paulson Jr.
Secretary of the Treasury.

H 353

ONE HUNDRED DOLLARS

FRANKLIN

Aktuelt i nyhederne: DK

Mette Frederiksen om Borgerløn, 21/04

“Nej, nej, nej. Jeg betragter borgerløn som en dårlig ide. Man har ret og pligt til at yde en indsats. Vi skal ikke betale hinanden for ikke at gøre nytte på arbejdsmarkedet,”

Arbejderbevægelsens erhvervsråd, 15/0

“Den danske flexicurity-model er mere progressiv end Pikettys borgerløn”

“Balancen i den danske arbejdsmarkedsmodel er blevet gradvist rykket i en retning, hvor det er mere utrygt at være dansk lønmodtager. Det skal vi løse ved at genoprette balancen i modellen – ikke ved at skrotte den.”

225-timers reglen bliver suspenderet, 21/4

Desværre gælder loven ikke for dem, der allerede har fået sat deres kontanthjælp ned.

Aktuelt i nyhederne: Udlandet

Nadia Calviño, Spaniens økonomiminister

»Vi vil indføre det så snart som muligt. Ikke bare som et tiltag i denne ekstraordinære situation, men for evigt,«

Guy Standing, BIEN, 25/04-2020

“Borgerløn ikke er bare en etisk mulighed – det er en økonomisk nødvendighed”

Underskriftsindsamlinger i Tyskland

I Tyskland er der noget op på en halv million underskrifter for en 6 måneders basisindkomst.

Klima x klasse

Hvordan undgår man at få klimakampen
til at ramme socialt skævt?

Er kampen for klimaet en klassekamp?

Hvis klimakampen bliver – eller bare opleves som – uretfærdig, er den tabt.

“Hverken miljøproblemer eller social utilfredshed er ukendte udfordringer for demokratiet. Det nye er kombinationen”

- Jørgen Steen Nielsen

Tomt arbejde

Papirusseren, skrankepaven,
paragrafrytteren, djøf'er

+ 70% af al pornotrafik sker mellem kl 9-17 på arbejdsdage

+ 37% bruger størstedelen af deres tid på ikke-arbejdsrelateret surfing (8,3 timer over en uge, én arbejdsdag)

+ En medarbejder havde outsourcet sin egen stilling til Kina

+ Ingeniør, intet foretaget sig i 14 år, da hans stilling var blevet uddelegeret/outsourcet

BULLSHIT
JOBS

